

Švédsko rok poté: pořád otevřené hospody a mrtvých dvakrát méně než v Česku

- CZ24 News | 6. dubna 2021

ŠVÉDSKO: Svět už rok sleduje švédskou strategii boje s covidem, která místo lockdownů a zákazů sází na osobní odpovědnost občanů. Byl to průšvih, či úspěch? Jak se to vezme. Ve prospěch švédské cesty dnes mluví například statistiky nadúmrtí.

Stockholmské hostely jsou v posledních týdnech plné omladiny z Německa, Itálie a France. Zatímco země galského kohouta vstupuje do dalšího měsíčního lockdownu, ve švédské metropoli jsou stále otevřené bary, hostely i tělocvičny a na ulicích se nemusí nosit roušky.

„Je to bezva. Můžete zajít do kavárny nebo do posilovny. Člověk může nastoupit do autobusu nebo do vlaku a nemusí se bát, zda ho nebude kontrolovat policista. Cítím se tu zase naživu, a tak by se mladí lidé asi měli cítit,“ řekl [stanici DW](#) Kauri Maher, který přiletěl z Irska.

„Pokud po ulici chodíte s rouškou, všichni se na vás divně koukají,“ popsala zase reportérka FRANCE 24, která na počátku února letěla do Stockholmu dělat reportáž o tamní kontroverzní strategii boji s koronavirem. „To letadlo bylo plné francouzských turistů,“ dodala.

Vlastní cestou

Je to právě rok, co celý svět začal s napětím sledovat, jak se desetimilionová skandinávská země vydává v boji s počínající epidemií vlastní cestou. Vláda na rozdíl od zbytku Evropy odmítla zavést lockdown a vsadila na disciplinovanost občanů.

Základní školy, restaurace, fitness centra i obchody zůstaly otevřené. Většina opatření se nesla v rovině doporučení: pokud možno pracujte z domova, dodržujte rozestupy, dbejte na hygienu, lidé nad sedmdesát by měli zůstat doma.

Disciplinovaní Švédové poslechli, klid však časem začal dostávat trhliny. Počet nakažených i mrtvých začal ve srovnání s ostatními zeměmi rychle růst, sílily kritické hlasy označující benevolentní přístup za nebezpečný experiment.

Ekonomika se propadla méně než jinde

Švédy může těšit, že ve srovnání s jinými evropskými zeměmi neutrpěli tak hluboké ekonomické šrámy. Zatímco v eurozóně hrubý domácí produkt loni klesl v průměru o 6,6 procenta a například v Německu o 4,9 procenta, švédská ekonomika se propadla „jen“ o 3,3 procenta. Švédové by se navíc mohli podobně jako ostatní skandinávské země z tohoto propadu otřepat velmi rychle. Experti před pár dny zlepšili odhad letošního růstu HDP na 3,5 procenta.

„Myslím, že jsme selhali. Máme velké množství mrtvých, což je hrozné,“ litoval koncem minulého roku král Karel XVI. Gustav. Dnes už je jasné, že se nepodařilo ochránit klienty domovů pro seniory, kde si koronavirus vybral největší počet obětí.

Dílčí chyby přiznal i hlavní epidemiolog Anders Tegnell, nastavený kurz ovšem zásadně nezměnil. Na podzim, kdy se začala rozjíždět druhá vlna, byla některá opatření zpřísněna: restaurace musí zavřít ve 20:30 a u jednoho stolu nesmí sedět víc než čtyři lidé.

V lednu parlament přijal zákon, který vládě dočasně dává větší pravomoci při zavádění restrikcí. Kabinet bude moci na jeho základě zavřít nákupní centra a obchody, zastavit veřejnou dopravu či pokutovat ty, kteří poruší opatření týkající se společenského odstupu.

Nakonec bylo vydáno i doporučení, aby lidé v hromadné dopravě nosili roušky. Ovšem ani o Vánocích, kdy byly stockholmské jipky na 99 procent plné, nezavedla vláda lockdown.

Zpřísněná opatření měla původně skončit 11. dubna, vláda je však tuto středu prodloužila do 3. května. „Musíme znatelně srazit šíření infekce, musíme snížit tlak na zdravotnický sektor,“ uvedl premiér Stefan Löfven a požádal občany, aby ještě jednou přežili „omezené, neobvyklé Velikonoce“.

Úspěch, či průšvih?

Při pohledu z Česka, kde lidé nesmějí překročit hranici svého okresu, to zní jako sci-fi. Otevřené hospody? Školy? Tělocvičny? Na ulici bez roušek? Vláda, která epidemiologickou strategii nechává v rukou expertů a nevydává zmatená nařízení ve stylu ode zdi ke zdi?

Daleko smutnější je srovnání koronavirových statistik. V České republice zemřelo ke konci března na covid 26 586 lidí. Ve srovnatelně lidnatém Švédsku 13 402. Švédsko si navíc vede poměrně dobře ve statistice nadúmrtí – tedy počtu lidí, kteří v určitý časový úsek zemřeli navíc oproti dlouhodobému průměru.

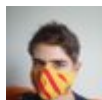
Předběžná data Eurostatu ukazují, že ve Švédsku loni zemřelo o 7,7 procenta lidí více než činí průměr za předchozí čtyři roky. Například ve Španělsku to bylo 18,1 procenta, v Belgii 16,2 procenta a v České republice 14,5 procenta.

Pro Švédy je ovšem podstatné především srovnání se sousedními zeměmi. A z toho nevycházejí dobře. V Dánsku loni vzrostl počet úmrtí o 1,5 procenta, ve Finsku o 1,0 procenta a Norsko dokonce za uplynulý rok žádný nárůst nadúmrtí nevykázalo. Srovnání počtu obětí covidu (v přepočtu na

hlavu) nabízí následující graf.

Anders Tegnell je přesvědčen, že statistiky nadúmrtí potvrzují správnost jeho přístupu. „Věřím, že lidé nyní budou o efektivitě totálního zavření společnosti velice pečlivě přemýšlet. Možná má krátkodobý efekt, ale když sledujete po celou dobu pandemie, tak o tom začínáte víc a víc pochybovat,“ dodal Tegnell.

Odborníci upozorňují, že švédská čísla nelze automaticky interpretovat tak, že lockdowny nefungují. Je třeba brát v potaz řadu ukazatelů jako věkovou strukturu obyvatelstva, zdravotní stav populace, průměrnou velikost domácnosti či hustotu zalidnění. A také výše zmíněnou důvěru lidí ve stát, která je ve Švédsku daleko vyšší než v Česku.

[Daniel Mitrofanov@DanielMitrofa](mailto:Daniel.Mitrofanov@DanielMitrofa)

Takhle to vypadá v obchodním centru Nordstan uprostřed Göteborgu, které jsem dneska po škole navštívil. Podobná upozornění jako na druhé fotce – nakupujte sami, dodržujte odstup a společně zvyšujeme bezpečí – jsou skoro všude. Doporučení se dodržují, roušky jsem viděl výjimečně. <https://t.co/Gmvpp2O5g6>

24. března 2021 v 16:03

To, že Švédové vládní doporučení skutečně dodržují, potvrzuje například český student Daniel Mitrofanov. „Když jsem před jedenácti dny dorazil do Švédska, od odchodu z letiště jsem si už respirátor nenasadil. Přestože chodím do obchodů a do školy, necítím se ohrožený tím, že by se na mě někdo lepil. Bez ochrany obličeje se tu lidi ve veřejném prostoru tlačenicím programově vyhýbají,“ napsal před pár dny na Twitter.

Skandály a čekání na vakcínu

Přestože se Švédové ve srovnání s jinými evropskými státy těší relativní svobodě, i u nich se už projevuje takzvaná „únava z pandemie“. Podle agentury Reuters klesá disciplína a ochota dodržovat doporučení. A to v době, kdy počet infekcí opět stoupá a v zemi se šíří britská varianta.

Někteří proto opět volají po lockdownu. „Jsme uprostřed třetí vlny. Pokud nechceme, aby přerostla v nekontrolovatelnou tsunami, musíme rychle konat,“ prohlásila nedávno Annie Lööfová, předsedkyně Strany středu, která v parlamentu podporuje menšinový kabinet sociálních demokratů a zelených.

U značné části veřejnosti takové výzvy nenalézají pochopení. „Jaký má význam nařizovat lockdown po začátku pandemie? Na švédském modelu se mi líbí, že nám dal osobní zodpovědnost. Striktní pravidla by nás o ni připravila,“ pochvaluje si majitel jedné stockholmské pizzerie Thomas Yavuz.

I to ukazuje, že společenský konsenzus z jara minulého roku, kdy Tegnellovu strategii podporovala drtivá většina lidí, je ten tam. Důvěru v ní dnes má 43 procent Švédů, třicet procent jí nedůvěřuje. Popularita Anderse Tegnella, který se mezi zarytými odpůrci restrikcí v USA stal skutečnou hvězdou, doma prudce klesla a dočkal se i výhrůžek smrti.

Letos v lednu Švédy vytočil skandál Dana Eliassona, šéfa Úřadu pro zvládání krizí, který občany nabádal, aby o Vánocích zůstali doma. O pár dní později byl s rodinou načapán na Kanárských ostrovech. „Během pandemie jsem se vzdal mnoha cest, ale tuto jsem považoval za nezbytnou,“ hájil se před novináři.

Švédské naděje se nyní soustředí hlavně na vakcinační kampaň. Ta ovšem podobně jako v dalších zemích Evropské unie postupuje pomaleji, než se očekávalo. První dávku zatím dostalo asi 1,1 milionu lidí, což je zhruba 14 procent dospělé populace. Obě dávky očkování má za sebou asi půl milionu lidí.

Vláda původně předpokládala, že se jí do poloviny letošního roku podaří naočkovat všechny dospělé. Ministryně zdravotnictví a sociálních věcí Lena Hallengrenová tento čtvrtek uvedla, že kvůli zpoždění v dodávkách vakcín to není reálné. Lidé nad osmnáct a nezletilí se zdravotními problémy budou moci alespoň jednu dávku dostat do poloviny srpna.

Zdroj: <https://www.idnes.cz/>